EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 12.2.2025
COM(2025) 41 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Genomförandet av Europeiska stadsinitiativet 2022–2024

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 2
2. GENOMFÖRANDE 2
2.1. Finansiering av innovation i städer 3
2.2. Stöd till kapacitets- och kunskapsuppbyggnad i städer 5
2.2.1 Förstärkning av städernas kapacitet 5
2.2.2 Stöd till kunskapsutveckling och politisk utveckling i städer 8
2.3. Styrning och annan verksamhet 9
3. DE FÖRSTA RESULTATEN 10
4. SLUTSATSER 14

1. INLEDNING

Europa står inför många utmaningar – från att få till stånd ekonomisk återhämtning och bygga upp inkluderande samhällen till att hantera klimatförändringarna, miljöförstöringen och de demografiska förändringarna. Till dessa utmaningar hör också den dubbla gröna och digitala omställningen. I städerna ställs alla utmaningar på sin spets, och där kan nya lösningar testas på ett sätt som verkligen gör skillnad för människor.

Sammanhållningspolitiken har en tydlig urban dimension, och stödet till hållbar urban utveckling förstärktes för programperioden 2021–2027 i syfte att hjälpa städerna att aktivt utforma och genomföra politiska åtgärder som svar på lokala utmaningar. Till följd av detta investeras mer än 100 miljarder euro via de sammanhållningspolitiska fonderna i städerna, vilka direkt ansvarar för att utforma och genomföra investeringar på över 24 miljarder euro inom ramen för de sammanhållningspolitiska programmen.

Därutöver har det nya Europeiska stadsinitiativet[1] inrättats inom ramen för sammanhållningspolitikens urbana dimension för programperioden 2021–2027. Initiativet har en budget på 395 miljoner euro[2] och är ett instrument som syftar till att stödja städer i alla storlekar, bygga upp kapacitet och kunskap, stödja innovation och ta fram överförbara och utbyggbara lösningar på de utmaningar som städerna står inför och som har betydelse för EU. Verksamheten samordnas med och kompletteras av Urbact-programmet[3] och är även ett stöd för det mellanstatliga arbetet inom ramen för EU-agendan för städer.

I denna rapport beskrivs de verksamheter som bedrivs inom ramen för Europeiska stadsinitiativet samt de resultat som uppnåtts under perioden 1 september 2022–31 augusti 2024.

2. GENOMFÖRANDE

Genomförandet av Europeiska stadsinitiativet anförtroddes regionen Hauts-de-France i nära samarbete med Europeiska kommissionen[4]. Regionen Hauts-de-France inrättade ett permanent sekretariat (*Europeiska stadsinitiativets sekretariat*) för att genomföra all den dagliga verksamhet som beskrivs i denna rapport. Arbetet är uppbyggt kring två områden som syftar till att tillhandahålla a) stöd till innovation och b) stöd till kapacitetsuppbyggnad och kunskapsuppbyggnad, territoriella konsekvensanalyser, politisk utveckling och kommunikation (figur 1). 75 % av budgeten på 395 miljoner euro[5] är avsedd för område a och 25 % för område b.

[1] Artikel 12 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden.

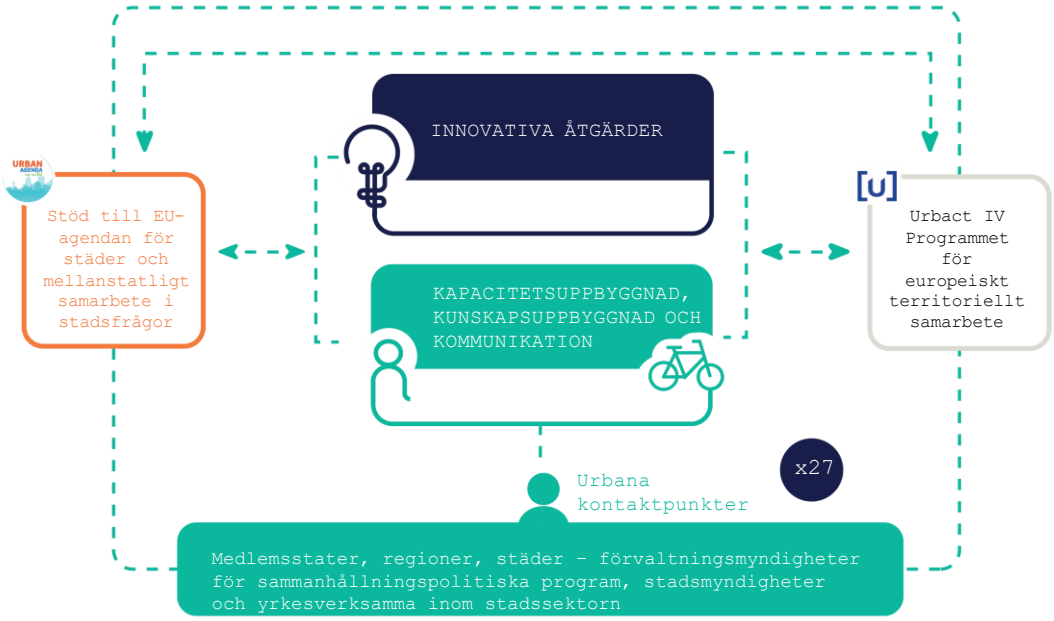
[2] Den ursprungliga budgeten på 400 miljoner euro (i 2018 års priser) minskades till 395 miljoner euro (i löpande priser) på grund av översynen av den fleråriga budgetramen 2024.

[3] Artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1059 av den 24 juni 2021 om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder. Genom Urbact finansieras nätverk av städer som hjälper städerna att utveckla integrerade metoder.

[4] Regionen Hauts-de-France anförtroddes genomförandet av Europeiska stadsinitiativet genom indirekt förvaltning på grundval av artikel 12 i förordning (EU) 2021/1058. Inbjudan att anmäla intresse för den indirekta förvaltningen av Europeiska stadsinitiativet offentliggjordes i maj 2021 och regionen Hauts-de-France valdes ut i juli 2021. Kommissionen och regionen Hauts-de-France undertecknade avtalet i augusti 2022.

[5] I löpande priser.

Figur 1. Europeiska stadsinitiativets interventionslogik

2.1 Finansiering av innovation i städer

Europeiska stadsinitiativet stöder innovativa projekt som syftar till att stärka städernas transformativa roll och sprida testade innovativa åtgärder i städerna runt om i EU. Varje projekt kan få ett bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) på högst 5 miljoner euro. Medfinansieringsgraden ligger på 80 % och den maximala löptiden är fyra år[6]. De som kan söka stödet är stadsmyndigheter eller grupper av stadsmyndigheter (dvs. städer, mindre städer eller förorter) som har en total befolkning på minst 50 000 invånare och som ligger i en av EU:s medlemsstater.

Arbetsflödet bygger på pilotinitiativet för innovativa åtgärder i städerna[7], som genomfördes under programperioden 2014–2020. Sedan dess har många förbättringar införts, till exempel har man i) ökat fokuset på innovativa lösningar i städerna som har betydelse för sammanhållningspolitiken, ii) gjort det lättare att mäta resultat mot fastställda indikatorer, och iii) lagt ett ökat fokus på huruvida projekten kan genomföras i praktiken och byggas ut samt huruvida testade lösningar kan genomföras på fler platser.

Fyra ansökningsomgångar för innovativa åtgärder inom ramen för Europeiska stadsinitiativet har planerats: två har redan genomförts, en pågår och en planeras till 2026 (tabell 1). De första tre ansökningsomgångarna syftar till att stimulera innovation inom vissa tematiska områden som är viktiga för EU:s politik, medan den fjärde ansökningsomgången ska stödja städer som har mer begränsad erfarenhet av innovation.

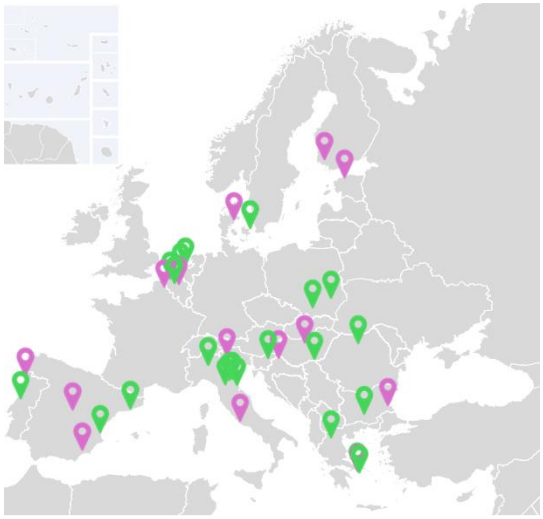
6 *European Urban Initiative – Innovative Actions Guidance*.
7 Innovativa åtgärder i städerna.

Tabell 1. Europeiska stadsinitiativet – ansökningsomgångar för innovativa åtgärder

Ansökningsomgång	**Offentliggjord (år), ämne/ämnen**	**Ansökningar**	**Utvalda projekt, totalt Eruf-bidrag (euro)**	**Andel godkända ansökningar**
1	2022, ett ämne: Det nya europeiska Bauhaus	99 ansökningar från 21 medlemsstater	14 projekt från 12 medlemsstater, 65,2 miljoner euro	14 %
2	2023, tre ämnen: Miljöanpassning av städer, hållbar turism, utnyttjande av talang i krympande städer	112 ansökningar från 21 medlemsstater	22 projekt från 12 medlemsstater, 98 miljoner euro	20 %
3	2024, två ämnen: Energiomställning, teknik i staden	Sista inlämningsdag i oktober 2024	Planerad budget: 90 miljoner euro	–
4	Planeras för 2026	–	–	–

36 projekt från 16 medlemsstater valdes ut inom ramen för de två ansökningsomgångarna (figur 2). Flera åtgärder har vidtagits för att förbättra den geografiska täckningen och hjälpa städerna att förbereda ansökningar av god kvalitet. Till exempel har man anordnat workshoppar sökande i de central- och östeuropeiska medlemsstaterna och inrättat ett nätverk av nationella urbana kontaktpunkter som informerar om ansökningsomgångarna i medlemsstaterna.

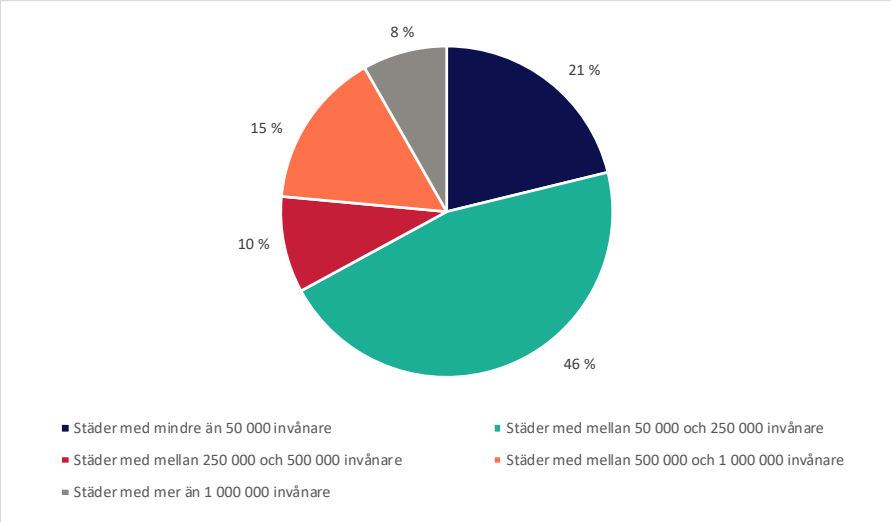
Figur 2. Geografiskt läge för de utvalda projekten inom ramen för de två ansökningsomgångarna för innovativa åtgärder (ansökningsomgång 1: lila, ansökningsomgång 2: grön)

När det gäller befolkningsstorleken i de städer vars myndigheter deltar i de projekt som valts ut inom ramen för de två ansökningsomgångarna rör det sig i mer än två tredjedelar av fallen om

små och medelstora städer (figur 3). Två tredjedelar är städer som omfattas av artikel 11[8].

Figur 3. Stadsmyndigheter som deltar i de utvalda innovativa projekten uppdelade per befolkningsstorlek

En nyhet är att en del av det Eruf-bidrag som går till varje innovativt projekt används för att finansiera gränsöverskridande överföringspartnerskap mellan de ledande stadsmyndigheterna och tre andra städer i EU, varav två måste komma från mindre utvecklade regioner eller övergångsregioner[9]. Metoden bygger på den pilotmekanism för spridning av innovativa åtgärder i städerna som genomfördes genom Urbact III under 2021–2022, och syftar till att utbyta erfarenheter kring testade innovativa lösningar och undersöka huruvida de kan genomföras i andra stadssammanhang. Målet är också att stimulera investeringar inom ramen för de sammanhållningspolitiska programmen och att stärka innovationsförmågan i andra städer än de som leder innovativa projekt.

2.2 Stöd till kapacitets- och kunskapsuppbyggnad i städer

2.2.1 Förstärkning av städernas kapacitet

Europeiska stadsinitiativets kapacitetsuppbyggande verksamhet inleddes 2023 och genomförs i form av pilotåtgärder fram till slutet av 2024[10]. Verksamheten omfattar tre typer av åtgärder: utbyten mellan städer, inbördes granskningar och kapacitetsuppbyggande evenemang. Åtgärderna syftar till att öka städernas kapacitet att utforma och genomföra strategier, politik och praxis för hållbar urban utveckling på ett integrerat och inkluderande sätt. De kompletterar och samordnas också med Urbact IV[11].

Ett utbyte mellan städer[12] är en bottom-up-orienterad och efterfrågestyrd form av verksamhet som bygger på en löpande ansökningsomgång. Under ett kort besök möts en ansökande stadsmyndighet som står inför en viss utmaning och en stadsmyndighet från en annan medlemsstat som har den sakkunskap som krävs för att hantera utmaningen i fråga. Utbytet är en effektiv form av ömsesidigt lärande.

Stadsmyndigheternas intresse för utbyten mellan städer har ökat med tiden. Fram till den 31

---

8 Städer som omfattas av artikel 11 är städer som valts ut av medlemsstaterna för att genomföra hållbar urban utveckling enligt förordning (EU) 2021/1058.

9 Vägledning för sökande om innovativa åtgärder inom ramen för Europeiska stadsinitiativet.

10 I arbetsprogrammet för 2023–2024 i finansieringsbeslutet om Europeiska stadsinitiativet fastställs pilotfasen för den kapacitetsuppbyggande verksamheten.

11 Genomförandeperioden för Urbact IV är 2021–2027.

12 Vägledning för sökande om Europeiska stadsinitiativets utbyten mellan städer.

augusti 2024 hade 60 ansökningar inkommit från städer i 22 medlemsstater. De flesta av ansökningarna kom från städer i Italien, Spanien, Portugal och Finland. 40 utbyten[13] pågår eller har slutförts och i dessa deltar sammanlagt 88 stadsmyndigheter (figurerna 4 och 5). En stor majoritet (88 %) av de berörda städerna är små och medelstora städer och fördelningen är nästan lika stor mellan mindre utvecklade regioner, övergångsregioner och mer utvecklade regioner. Mer än 60 % är städer som omfattas av artikel 11.

Figur 4. Stadsmyndigheter som deltar i utbyten mellan städer i egenskap av städer med en utmaning

Figur 5. Stadsmyndigheter som deltar i utbyten mellan städer i egenskap av inbördes granskare

Vidare stöds inbördes granskningar[14] som innebär att grupper av städer jämför sina integrerade strategier för urban utveckling, som utgör grunden för hållbar urban utveckling[15]. Syftet är att förbättra utformningen och genomförandet av strategierna. I varje inbördes granskning deltar upp till fyra ”städer under granskning” som tillsammans med personer från upp till sex städer som fungerar som ”inbördes granskare” arbetar med en identifierad utmaning[16]. Varje år genomförs ansökningsomgångar för att få städer som omfattas av artikel 11 att ansöka om att bli ”städer under granskning” samtidigt som andra städer i EU bjuds in att bli ”inbördes granskare”.

[13] Andelen godkända ansökningar låg på över 85 %.

[14] Vägledning för sökande om Europeiska stadsinitiativets inbördes granskningar.

[15] Enligt definitionen i artikel 11 i förordning (EU) 2021/1058.

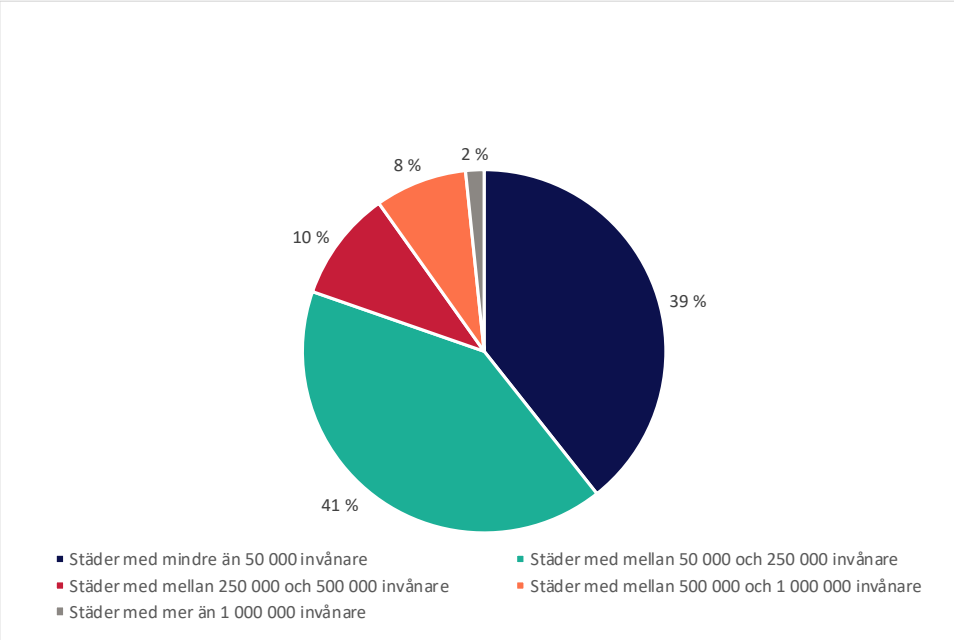
[16] Detta bygger vidare på JRC:s och GD Regional- och stadspolitiks gemensamma metoder och verktyg för inbördes granskning.

Figur 6. De inbördes granskningarnas geografiska täckning
(städer under granskning: lila, städer i egenskap av inbördes granskare: gröna)

Fram till den 31 augusti 2024 hade tre inbördes granskningar genomförts med evenemang på plats i Thessaloniki (Grekland), Coimbra (Portugal) och Kalisz (Polen). De inbördes granskningarna hade omkring 150 deltagare som tillsammans företrädde tolv medlemsstater. 54 stadsmyndigheter deltog, antingen som ”städer under granskning” (10) eller som ”inbördes granskare” (44) (figur 6). 80 % av stadsmyndigheterna var små och medelstora städer (figur 7) och ungefär hälften av dem kom från mindre utvecklade regioner. De flesta ”städer under granskning” var små och medelstora städer i mindre utvecklade regioner eller övergångsregioner.

Figur 7. Stadsmyndigheter som deltar i inbördes granskningar uppdelade per befolkningsstorlek

De kapacitetsuppbyggande evenemangen[17] sammanför stadsmyndigheter, förvaltningsmyndigheter, kommissionen och andra centrala aktörer för att utbyta information och lyfta fram samverkanseffekterna mellan sammanhållningspolitikens verktyg och program och EU-agendan för städer. Evenemangen bidrar till att skapa en gemenskap av yrkesverksamma inom stadssektorn. Processen omfattar årliga ansökningsomgångar som riktar sig till förvaltningsmyndigheter som kan anmäla intresse att anordna evenemang tillsammans med regionen Hauts-de-France.

Fram till den 31 augusti 2024 hade åtta kapacitetsuppbyggande evenemang eller sessioner anordnats i Turin (Italien), Timisoara (Rumänien), Ljubljana (Slovenien), Zadar (Kroatien), Tourcoing (Frankrike), Budapest (Ungern), Tammerfors (Finland) och Bryssel (Belgien). Evenemangen hade omkring 500 deltagare, varav 160 stadsmyndigheter.

2.2.2 Stöd till kunskapsutveckling och politisk utveckling i städer

Flera av Europeiska stadsinitiativets arbetsflöden stöder städerna i fråga om kunskapsutveckling och politisk utveckling. Ett nätverk av urbana kontaktpunkter har inrättats i medlemsstaterna[18]. Under den period som omfattas av rapporten utsågs 25 urbana kontaktpunkter[19], varav de flesta

[17] Evenemangen tar sin utgångspunkt i sammanhållningspolitikens nätverk för stadsutveckling under programperioden 2014–2020, som stödde informationsutbyte mellan städer som genomför integrerade strategier inom ramen för sammanhållningspolitikens del om hållbar stadsutveckling och mellan städer som leder innovativa åtgärder i städerna.

[18] Mandat för Europeiska stadsinitiativets urbana kontaktpunkter.

[19] Frankrike och Luxemburg har en gemensam urban kontaktpunkt. Italiens utnämning inväntas.

även fungerar som nationella Urbact-kontaktpunkter. Om de två olika kontaktpunkterna inte är belägna inom samma enhet sker en samordning.

Den nya kunskapsplattformen Portico har inrättats[20]. Plattformen syftar till att samla den omfattande kunskap som finns i stadsfrågor och att komma till rätta med de splittrade kunskapskällorna för att på så sätt stödja yrkesverksamma inom stadssektorn på alla nivåer. Till plattformens komponenter hör Urban Panorama – ett verktyg som ger användarna vägledning kring initiativ, program och organisationer i EU som är inriktade på stadsfrågor. Verktyget kommer att byggas upp successivt, men den första versionen är redan nu tillgänglig[21].

År 2024 genomfördes för första gången en EU-omfattande framåtblickande enkät. I enkäten, som genomförs vartannat år, får stadsmyndigheter och yrkesverksamma inom stadssektorn svara på frågor om viktiga trender, utmaningar, kunskapsluckor och stödbehov på området hållbar urban utveckling. Resultaten ger regionen Hauts-de-France information om framväxande dynamik och nya behov i städerna. Den första enkäten fick 364 svar från 25 EU-medlemsstater, och mer än 70 % av svaren kom från stadsmyndigheter[22].

En rad kapitaliseringsverksamheter[23] kommer snart att inledas i form av Europeiska stadsinitiativets politiska laboratorier och andra kunskapsrelaterade produkter. Målet är att stödja stadsmyndigheter och yrkesverksamma i evidensbaserat beslutsfattande och i arbetet med att säkerställa kvaliteten på offentliga investeringar, särskilt inom sammanhållningspolitiken. Särskilda insatser kommer att göras för att nå ut till små och medelstora städer som ännu inte har tillräcklig kapacitet för att få tillgång till befintlig erfarenhet och kunskap.

Europeiska stadsinitiativet stöder EU-agendan för städer – det samarbete om flernivåstyre som inrättades genom Amsterdampakten[24] 2016[25]. Ett tjänstepaket har utformats och införts till stöd för de tematiska partnerskapen så att de kan genomföra sina handlingsplaner, och stöd ges för att inrätta nya partnerskap. Europeiska stadsinitiativet får också stödja mellanstatligt urbant samarbete[26] om sådant stöd begärs av en eller flera medlemsstater och efter överenskommelse med kommissionen.

Flera kommunikationskampanjer har genomförts om ansökningsomgångarna för innovativa åtgärder och kapacitetsuppbyggande verksamhet, lanseringen av Portico och ansökningsomgångarna för agendan för städer för EU:s partnerskapsmedlemmar. En webbplats och ett nyhetsbrev har tagits fram för Europeiska stadsinitiativet. Nyhetsbrevet har för närvarande redan över 5 000 prenumeranter.

2.3 Styrning och annan verksamhet

Styrningen av Europeiska stadsinitiativet[27] infördes för att se till att all verksamhet styrs och utförs på ett effektivt och inkluderande sätt. Systemet skapar förutsättningar för samverkan mellan verksamheter och möjliggör en inkluderande process för strategisk vägledning som inbegriper alla berörda parter och omfattar en tillsynsnämnd och en styrgrupp.

---

20 Portico.

21 Urban Panorama | Portico.

22 Enkätrapporten kommer att offentliggöras i slutet av 2024.

23 Aktiviteter och/eller processer som bygger på erfarenheter från Europeiska stadsinitiativets verksamhet, t.ex. innovativa projekt, kapacitetsuppbyggande verksamhet, kunskapsuppbyggande åtgärder som genomförts osv. Kapitaliseringsverksamheten kommer också att ge möjlighet till samverkan med andra EU-initiativ och EU-program.

24 Amsterdampakten 2016.

25 I enlighet med Ljubljanaavtalet från 2021 och tillhörande fleråriga arbetsprogram, som antagits av EU:s ministrar.

26 Artikel 12 i förordning (EU) 2021/1058. Stödet kan omfatta teknisk och/eller tematisk expertis. Inget stöd begärdes under den period som omfattas av denna rapport.

27 Artikel 12 i förordning (EU) 2021/1058.

Tillsynsnämnden består av företrädare för kommissionen, regionen Hauts-de-France och Europeiska stadsinitiativets sekretariat. Den övervakar genomförandet, framstegen mot målen, utvecklingen och genomförandet av verksamheten inom varje område, resultaten samt det finansiella genomförandet. Den säkerställer att styrgruppens strategiska råd beaktas i den operativa verksamheten när så är relevant.

Styrgruppen fungerar som ett rådgivande organ. Den informeras om och ger råd om det strategiska genomförandet av Europeiska stadsinitiativet, särskilt om samstämmigheten i verksamheten och om prioriteringarna. Styrgruppen består av företrädare för kommissionen, regionen Hauts-de-France och Europeiska stadsinitiativets sekretariat, medlemsstaterna i varje EU-ordförandeskapstrio, Urbacts förvaltande myndighet och sekretariat, Regionkommittén och två europeiska stadssammanslutningar: Europeiska kommuners och regioners råd samt Eurocities.

Under den period som denna rapport omfattar hölls tre möten med de båda styrande organen. Genom ömsesidigt deltagande och informationsutbyte har kopplingen till och samstämmigheten med styrprocesserna för Urbact IV-programmet och EU-agendan för städer säkerställts.

När det gäller det finansiella genomförandet av Europeiska stadsinitiativet har en betydande andel – mer än hälften av budgeten på 395 miljoner euro[28] – anslagits till verksamheten. En första version av övervakningssystemet[29] har färdigställts och en resultattavla som visar framstegen kommer snart att lanseras.

Ett nära samarbete har upprättats med Urbact IV-programmet för att få till stånd övergripande samordning, synergier och komplementaritet, särskilt mellan de två instrumentens kapacitets- och kunskapsuppbyggande verksamhet[30]. Tack vare Urbact-samarbetet har initiativet också bidragit till genomförandet av målen för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030.

3. DE FÖRSTA RESULTATEN

Europeiska stadsinitiativet utformades tillsammans med centrala aktörer[31] för att stödja utformningen av strategier och politik, ett integrerat och deltagarorienterat genomförande och innovation i städerna.

Efter de första två åren av genomförande visar nu Europeiska stadsinitiativet de första resultaten. Genom initiativet tillhandahålls en integrerad rad tjänster till stöd för städer i alla storlekar. Verksamheten har genomförts med samverkan mellan Europeiska stadsinitiativets olika områden och har samordnats med och kompletterat Urbact IV. I Europeiska stadsinitiativet kombineras dessutom verksamheter och bidrag från EU-agendan för städer, och synergier byggs upp med andra viktiga EU-initiativ.

När det gäller det geografiska ursprunget för de 444 stadsmyndigheter som fått stöd via Europeiska stadsinitiativet under den period som omfattas av denna rapport kommer två tredjedelar från mindre utvecklade regioner och övergångsregioner. De flesta stödmottagare (73 %) är små och medelstora städer och 70 % är städer som omfattas av artikel 11. 25 % av de städer som fått stöd deltar också i Urbact, vilket har stärkt kopplingen mellan Europeiska stadsinitiativet och andra verktyg inom sammanhållningspolitiken.

---

[28] I löpande priser.

[29] Övervakningssystemet kommer gradvis att utvidgas och kommer genom centrala resultatindikatorer att visa resultaten och effekterna av Europeiska stadsinitiativet i förhållande till målen.

[30] Europeiska stadsinitiativet och Urbact kompletterar varandra på flera sätt, t.ex. stöder Europeiska stadsinitiativet kortare utbyten mellan städer medan Urbact finansierar långsiktiga stadsnätverk. Via instrumenten anordnas också gemensamma evenemang, och på Europeiska stadsinitiativets kunskapsplattform finns en rad kunskapsresurser från Urbact.

[31] Regionkommittén, europeiska stadsnätverk och samråd med medlemsstaterna och andra berörda parter i städerna.

Två av de ansökningsomgångar för innovativa åtgärder som inleddes 2022 och 2023 har slutförts, vilket resulterat i 36 projekt i 16 medlemsstater. Projekten har fått ett Eruf-bidrag på över 163 miljoner euro. Tack vare de gränsöverskridande överföringspartnerskapen arbetar ett nätverk bestående av 85 städer med innovation, utbyter erfarenheter och driver på sammanhållningspolitiska åtgärder i frågor som rör det nya europeiska Bauhaus, miljöanpassning av städer, hållbar turism och utnyttjande av talang i krympande städer. Detta nätverk kommer snart att kompletteras med ytterligare projekt som rör energiomställning och teknik i städer. Ansökningsomgångarna har också främjat synergier med EU-uppdragen, särskilt klimatneutrala och smarta städer, och andra viktiga EU-initiativ.

Fuenlabrada (Spanien) experimenterar med en ny bostadsmodell som bygger på solidaritet mellan generationerna och på principerna för det nya europeiska Bauhaus. Modellen bidrar till att återuppliva stadskärnan, som står inför en situation med försämrad bostadskvalitet, höga vakansgrader för både bostäder och affärslokaler och en åldrande befolkning. **Budapest (Ungern)** står inför en bostadskris till följd av de höga energipriserna och testar en integrerad servicemodell för ekonomiskt överkomliga bostäder som bygger på principerna för det nya europeiska Bauhaus och innebär att en rad tjänster utvecklas för både offentliga och privata bestånd.

Bologna (Italien) kombinerar informationsteknik, naturbaserade lösningar och ”medborgarforskare”[32] för att föra in naturen i stadsdelarna och skapa en metod med ”adaptiva gröna celler” som bidrar till att åtgärda fenomenet med urbana värmeöar. **Brygge (Belgien)** testar blå och gröna infrastrukturlösningar för att minska riskerna för översvämningar och torka och för att förbättra vattenkvaliteten, bland annat genom att utnyttja sitt historiska underjordiska vattennät.

Stalowa Wola (Polen) experimenterar med att skapa förutsättningar för talanger inom rymdindustrin genom att utveckla en flerdimensionell specialisering för staden som omfattar ett rymdlaboratorium, en akademi och ett kluster som representerar en fyrdubbel helix. **Haskovo (Bulgarien)** testar att skapa en innovativ MedTechHub som mobiliserar de medicinska och digitala sektorerna och tillhandahåller tjänster och utbildningsmöjligheter, särskilt för unga talanger, och som stöder övergången till en hållbar lokal ekonomi.

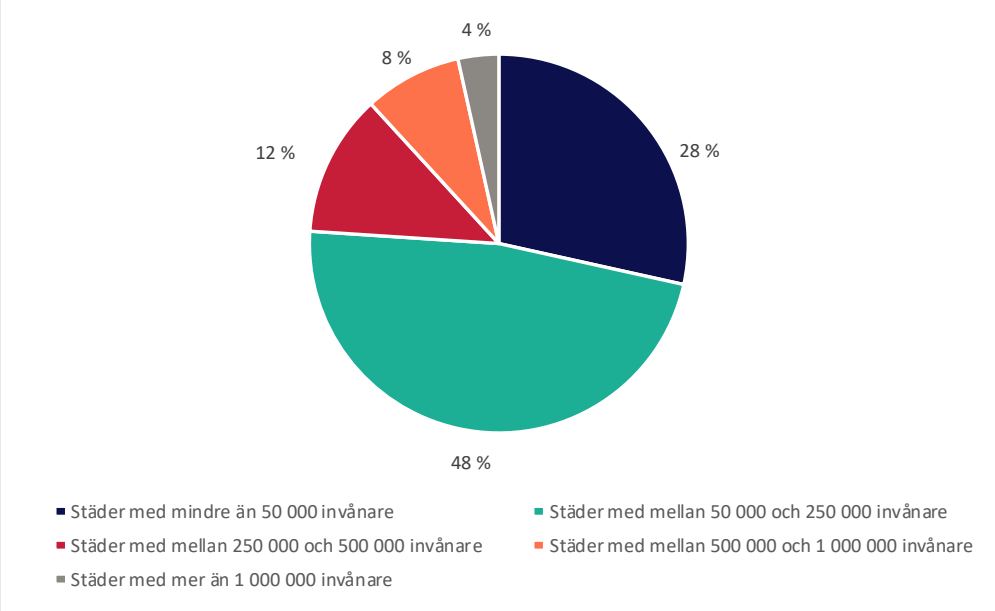
Köpenhamn (Danmark) går i bräschen för en datadriven och samhällsfokuserad turismförvaltning för både lokalsamhällen och turister genom att utveckla en deltagarbaserad foto- och röstapp som syftar till att engagera användare och samla in och analysera data om deras upplevelser. **Coimbra (Portugal)** genomför ett pilotprojekt med en webbportal för hållbar turism som bygger på stora språkmodeller och innehåller verkliga data om destinationen och personligt anpassade resplaner för turister.

[32] Medborgarforskare hänvisar till personer ur allmänheten.

Upphovsrätt: bild 1 ©Gettyimages.be/zak00; bild 2 ©Gettyimages.be/DrAfter123; bild 3 ©Gettyimages.be/guoya; bild 4 ©Gettyimages.be/Annika McFarlane.

Den kapacitetsuppbyggande verksamheten genomförs med en särskild ambition att stödja städerna genom att genomföra den investeringsandel på över 24 miljarder euro från Eruf som har öronmärkts för hållbar urban utveckling[33]. Trots att verksamheten fortfarande befinner sig i pilotfasen anser deltagarna redan att den har fått effekt[34]. 485 yrkesverksamma inom stadssektorn har deltagit i denna verksamhet, varav nästan 60 % varit stadsmyndigheter och två tredjedelar städer som omfattas av artikel 11. Den kapacitetsuppbyggande verksamheten stöder särskilt mindre städer, då 76 % av de städer som deltar i verksamheten har färre än 250 000 invånare (figur 8).

Figur 8. Andel (%) stadsmyndigheter som deltar i kapacitetsuppbyggande verksamhet uppdelade per befolkningsstorlek i städerna

Som en del av den kapacitetsuppbyggande verksamheten har utbyten mellan städer rört en rad olika ämnen, t.ex. bostäder till överkomlig kostnad, social delaktighet, mobilitet, klimatanpassning, digital omställning, stadsförnyelse, turism och tillgång till finansiering. Inbördes granskningar har förbättrat städernas kapacitet när det gäller att involvera berörda parter, samarbeta över sektorsgränserna och koppla strategierna till EU-agendan och den globala agendan samt till landsbygdsområden och ekonomiskt stöd. Kapacitetsuppbyggande evenemang har handlat om en rad olika ämnen, t.ex. integrerad strategiutformning, funktionella stadsområden, integrerade territoriella investeringar och lokalt ledd utveckling, grön omställning och innovationsekosystem.

Samordning med Urbact IV har säkerställts och kompletterande åtgärder till programmet har tagits fram. Städer som stöds genom Urbact fungerar som sakkunniga inom ramen för Europeiska stadsinitiativets kapacitetsuppbyggande verksamhet. Urbact har också samarbetat som strategisk partner i uppbyggnaden av kunskapsplattformen Portico. Det är nödvändigt att upprätthålla nära förbindelser mellan Europeiska stadsinitiativet och Urbact för att se till att åtgärderna samordnas och att synergieffekter uppnås.

Nätverket av nationella urbana kontaktpunkter har inrättats och driver på efterfrågan på Europeiska stadsinitiativets tjänster i medlemsstaterna. Det fungerar som en katalysator för all

[33] Baserat på mer än 1 100 integrerade strategier för urban utveckling.
[34] Baserat på återkoppling från deltagare i kapacitetsuppbyggande verksamhet.

verksamhet inom Europeiska stadsinitiativet och når ut till stadssamhällen, särskilt till mindre städer och förvaltningsmyndigheter. Nätverket har en övergripande funktion när det gäller att främja alla arbetsflöden, och de första effekterna kan redan konstateras. Det växer snabbt på sociala medier, och mer än 400 mediekampanjer har organiserats eller pågår under 2024. Med tanke på de många olika verksamheter som bedrivs inom Europeiska stadsinitiativet behöver nätverket ett fortsatt och särskilt stöd för att på ett verkningsfullt sätt kunna tillhandahålla sina tjänster.

Kunskapsplattformen Portico ger yrkesverksamma inom stadssektorn välbehövlig tillgång till kunskap och information om EU-initiativ. På plattformen finns mer än 1 600 kunskapsresurser och en gemenskap med nästan 2 000 yrkesverksamma inom stadssektorn. Inom kort kommer plattformen även att omfatta en del med lovande och framgångsrik praxis från projekt i städer runt om i EU som stöds via Sammanhållningsfonden. Med hjälp av Urban Panorama, som för närvarande håller på att utvecklas, är målsättningen att man på Portico successivt ska ta fram ett verktyg som kopplar samman användarna med lämpliga europeiska initiativ och aktörer utifrån deras behov. Insatserna måste fortsätta för att utvidga plattformen och Panorama-verktyget i synnerhet, för att på så sätt fortsätta utvecklingen mot att bli EU:s inkörsport till kunskap i stadsfrågor.

Den första kapitaliseringsverksamheten genomförs i form av politiska laboratorier. I den inledande fasen samarbetade regionen Hauts-de-France med Urbact IV och organiserade en rad ”stadslaboratorier” på temat energiomställning och lokala livsmedelssystem. När det gäller territoriella konsekvensanalyser undersöker regionen Hauts-de-France för närvarande olika typer av stödverksamhet. Med tanke på den viktiga roll som städerna spelar när det gäller att genomföra EU:s politik och den nationella politiken är det avgörande att det finns regler som tar hänsyn till territoriernas olika behov för att få till stånd en hållbar urban utveckling. Eftersom centrala europeiska aktörer på området[35] har tagit fram en rad verktyg och metoder för territoriella konsekvensanalyser är målet att bygga vidare på de befintliga verktygen och lansera verksamheten i början av 2025 utifrån städernas behov.

Stödet till EU-agendan för städer ger resultat i och med att nya partnerskap har inletts och fler är på väg. Sedan 2022 har Europeiska stadsinitiativet stött inrättandet av fyra tematiska partnerskap om ”miljöanpassning av städer”, ”hållbar turism”, ”städer för jämlikhet” och ”livsmedel”. Ytterligare två partnerskap om ”vattenkänsliga städer” samt ”minskade koldioxidutsläpp från byggnader, integrerade renoveringsprogram, lokala värme- och kylplaner” bör vara på plats i slutet av 2024. Stödet till EU-agendan för städer förväntas leda till att alla berörda aktörer får ökad kapacitet att arbeta i samarbetsmiljön med flernivåstyre.

En rad olika typer av kommunikationsverksamhet har inletts. Europeiska stadsinitiativet har fått mer än 28 000 följare på olika sociala medieplattformar. Över 3 000 personer deltog i Europeiska stadsinitiativets evenemang under den period som omfattas av denna rapport. Betydande insatser gjordes för att marknadsföra det femte stadsforumet i Turin 2023, där Europeiska stadsinitiativet officiellt lanserades, och för att förbereda det sjätte stadsforumet i Kraków i juni 2025.

4. SLUTSATSER

Europa kan inte nå sina mål utan sina städer. Europeiska kommissionen kommer att fortsätta att samarbeta med stadsmyndigheterna för att stödja städerna. I detta sammanhang är Europeiska stadsinitiativet ett integrerat verktyg och en stödmekanism för städer i alla storlekar runt om i EU. Genom initiativet får städer konkret stöd i form av ömsesidigt lärande, expertis och information samt finansiering av innovation till stöd för sammanhållningspolitikens mål. I detta sammanhang får städerna hjälp att möta de många utmaningar de står inför.

[35] T.ex. Espon, EU:s gemensamma forskningscentrum och mellanstatliga aktörer.

Genomförandet av Europeiska stadsinitiativet kommer att fortsätta med det efterfrågestyrda tillvägagångssättet där städernas behov står i centrum för strategiska och operativa beslut och strävan är att ge stödmottagarna det mest relevanta stödet. Kontinuerlig vikt läggs vid att på ett effektivt sätt få återkoppling från städerna och yrkesverksamma inom stadssektorn genom nätverket av nationella urbana kontaktpunkter och samverkan inom initiativets olika arbetsområden.

Europeiska stadsinitiativet kommer att fortsätta det nära samarbetet med viktiga organisationer och nätverk på stadsområdet samt stärka synergierna med andra viktiga EU-initiativ. Största möjliga ansträngningar kommer att göras för att städer i alla storlekar runt om i medlemsstaterna ska nyttja tjänsteutbudet i större utsträckning. Återkoppling kommer att samlas in från stödmottagarna 2025 via halvtidsutvärderingen. Målet med Europeiska stadsinitiativet är att genomföra en stärkt och sammanhängande politik i EU, vilket bland annat innebär att bidra till den kommande europeiska politiska agendan för städer.